

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 27.06.2013
Deres dato: 11.03.2013

Vår referanse: 2008/771-9
Deres referanse: 13/1010

Vår saksbehandler:
Tone Østerdal, tlf. 32 80 86 75/948 00 172

Høringsuttalelse til NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014

Vi viser til Kulturdepartementets høringsbrev av 11.03.13. Hovedutvalget for regionalutvikling og kultur vedtok i sitt møte 19.06.13 (sak 65/13) følgende høringsuttalelse fra Buskerud fylkeskommune:

Buskerud fylkeskommune mener innhold og tilrådinger i Kulturutredningen 2014 i all hovedsak gir en god tilbakemelding på det mandatet utvalget fikk av Kulturdepartementet. Videre opplever vi at Kulturutredningen 2014 har blitt et tydelig og godt skrevet dokument, med en gjennomgang av kulturpolitikken og en vurdering av utfordringene på kulturfeltet som de aller fleste aktører synes å kjenne seg igjen i.

Buskerud fylkeskommune har følgende konkrete merknader:

SEKTOROVERSKRIDENDE

Kulturloven

Buskerud fylkeskommune støtter utredningens anbefalinger om at kulturloven får bestemmelser som gjør den til et aktivt verktøy for kommunenes og fylkeskommunenes arbeid med utvikling av planstrategier for kulturområdet. Videre støtter vi forslaget om at kultur tas inn i Plan- og bygningsloven, på lik linje med folkehelse.

Kunnskapsbasert kulturpolitikk

Kunnskapsutvikling og forskning er en viktig side av alle politikkområder, og vi må erkjenne at det utøves for lite forskning på kulturfeltet i Norge. Kulturforskning og kulturpolitisk forskning er et flerfaglig forskningsfelt som belyser relasjonene mellom kulturprodusentene, publikum og det politiske og administrative styringssystemet. Buskerud fylkeskommune stiller seg bak utvalget i behovet for mer og bredere kunnskap for utvikling av kulturfeltet. Det er behov for en betydelig opptrapping av forskningsinnsatsen samt en bedre samordning av eksisterende forskningsinnsats.

Samspeillet mellom forvaltningsnivåene

Buskerud fylkeskommune støtter utvalgets tilråding om at det i årene som kommer bør være en prioritert oppgave å utvikle mer organisert dialog mellom forvaltningsområdene på kulturfeltet, med hensyn til mål, ansvarsforhold og oppgavefordeling i kulturpolitikken.

Den kulturelle skolesekken (DKS)

Etableringen og styrkingen av DKS er et av de viktigste kulturpolitiske tiltakene på 2000-tallet. Når vi vet at sosiale ulikheter i samfunnet i så stor grad gjenspeiler seg i befolkningens bruk av kultur, er det av avgjørende betydning at *alle* barn og unge får oppleve profesjonell kunst og kultur som en del av grunnopplæringen. Buskerud fylkeskommune ser imidlertid med stor bekymring på svekkingen av de estetiske fagenes plass i skolen. En videre satsning på DKS må ikke gå på bekostning av de estetiske fagene i skolen, men heller legge vekt på hvordan vi i større grad kan utnytte mulighetsrommet mellom læring og det å oppleve kunst og kultur av høy kvalitet. Skolene bør fortsatt ha en nøkkelrolle som dannelsesinstitusjon og forvalter av vår kulturarv innen kunst- og kulturområdet.

Endringen i tippenekkelen, der idretten nå vil få en større andel, gir grunn til bekymring på vegne av DKS. Buskerud fylkeskommune vil støtte utvalgets uttalelse om at kulturen må kompenseres fullt ut for endringen i tippenekkelen.

Det er svært positivt at det blir satt i gang forskning knyttet til DKS, og dette er noe vi håper å se mer av i årene som kommer.

Når det gjelder forholdet mellom sentrale og lokale aktører i DKS, ønsker vi å presisere at den desentraliserte strukturen som ordningen innehar også er dens styrke. Strukturen bidrar til en økt lokal og regional kulturell vekst, i tillegg til å stimulere til kulturell tilhørighet og identitet for skoleelevene. En sterkere statlig styring av ordningen frarådes.

Buskerud fylkeskommune vil imidlertid stille seg bak utvalgets konklusjon om at sekretariatet for DKS må styrkes. Sekretariatet bør ikke bare ha et sekretariatsoppdrag, men i større grad fremstå som et fyrtårn for ordningen, med rådgivning som primær funksjon. Sekretariatet bør initiere og formidle relevant forskning, inneha en sterk faglig integritet og være godt orientert om hva som skjer hvor. Det er ikke ønskelig at sekretariatet skal utøve sterkere styring, men snarere ha en tydeligere stemme. Buskerud fylkeskommune vurderer videre at modellen basert på et styrket sekretariat i Norsk kulturråd vil være den beste løsningen. Vi vil sterkt fraråde at sekretariatet legges til andre aktører, som UKM, Norsk Kulturskoleråd eller Rikskonsertene. Dette vil kunne ødelegge balansen mellom de ulike ordningene eller de ulike kunstuttrykkene innenfor DKS.

Mangfold og inkludering

Utvalget uttrykker tydelig at det å skape et inkluderende kulturliv, som gjenspeiler det kulturelle mangfoldet i befolkningen og gir alle like muligheter til deltakelse og til å utvikle sine skapende ressurser, uavhengig av sosioøkonomisk, kulturell eller religiøs bakgrunn eller funksjonsevne, er en av de viktigste utfordringene kulturpolitikken står overfor. Buskerud fylkeskommune stiller seg bak dette og understreker behovet for en styrket dialog mellom forvaltningsnivåene på dette området. Sentralt her er ideen om at kulturelt mangfold må være en "tilstand", en selvfølgelig del av kulturlivet, og ikke en egen "sektor", og at arbeidet med å skape et inkluderende kulturliv bør skje innenfor gjeldende budsjettammer. Dette handler også om at barrierene for et inkluderende kulturliv ikke bare knytter seg til manglende bevissthet hos aktørene, men om å snu komplekse sosiale mekanismer i samfunnet.

Utvalget framhever betydningen av å etablere kulturelle fellesarenaer der majoritet og minoritet møtes for utveksling. Buskerud står i en særstilling hva gjelder befolkningssammensetning, med mange kommuner som har en høy andel innbyggere med innvandrerbakgrunn. Interkultur er en aktør i

Buskerud som det er naturlig å trekke fram i denne sammenhengen. Interkultur har en nasjonal posisjon som senter for kompetanseutvikling og formidling av internasjonal kunst og kultur, og er definert som et regionalt fyrtårn for flerkulturell formidling i Buskerud. Interkultur arbeider blant annet med metodeutvikling og forskning på kulturbruk, og samler og fremmer kunnskap som kan være nyttig for aktører også utenfor Buskerud sine grenser.

Kulturlivets finansieringsgrunnlag

Utvalget peker på at det er avgjørende å øke den private finansieringen av kulturlivet, og mener det er ønskelig med en økning i finansieringen av kulturlivet fra veldedige stiftelser. Buskerud fylkeskommune mener dette er en noe ensidig strategi. Vi vil i større grad stille oss bak utvalgets syn på at det offentlige må ta et tydelig og samordnet ansvar for å dyktiggjøre kunstnere og andre kulturaktører i forretningsutvikling.

BIBLIOTEK

Utvalget legger i utredningen vekt på at biblioteksektoren er nedprioritert og understimulert. Dette er en beskrivelse som Buskerud fylkeskommune oppfatter at stemmer godt overens med virkeligheten, og vi støtter utvalgets anbefaling om å øke satsingen på alle forvaltningsnivå.

En målrettet satsing på biblioteksektoren vil kunne gi mye tilbake til samfunnet, gjennom økt kunnskap, leseferdigheter og leselyst, informasjonskompetanse og demokrati i befolkningen. Biblioteket som verktøy for integrering og sosial utjevning er betydelig, og bør utnyttes bedre.

Kravet om aktiv formidling i ny biblioteklov forutsetter et kompetanseløft blant de ansatte i bibliotekene. Skal vi formidle mer, så må vi også sikre tilgangen til materialet, spesielt innen det digitale feltet.

Det er behov for tydeligere bibliotekpolitiske føringer fra statens side, blant annet gjennom et bedre samarbeid om kultur- og kunnskapspolitikk på tvers av departementene.

Fylkeskommunene, gjennom fylkesbibliotekene, innehar svært god lokalkunnskap, og kan spille en vel så viktig rolle som nasjonale instanser i utviklingen av fellesløsninger. Her er Buskerud fylkesbiblioteks prosjekt *Webløft* ett av flere eksempler.

FILM

Kulturløftet 1 markerte et tydelig skille for den regionale filmsatsingen, samtidig som det har vært en økt statlig satsing på film siden 2001. Viken filmsenter AS, eid av Akershus, Vestfold, Østfold og Buskerud fylkeskommuner, er den siste tilveksten til de regionale filmsentrene. Viken filmsenter AS bidrar til at den regionale bransjen får tilgang til utviklingsmidler den tidligere ikke hadde tilgang til, noe som oppleves som svært positivt. Samtidig ser Buskerud fylkeskommune grunn til å påpeke at de statlige overføringene er marginale med tanke på befolkningsgrunnlaget og bransjen i de fire fylkene. Vi stiller oss bak utvalgets vurdering av at den nasjonale satsingen foreløpig ikke har vært stor nok til å skape bærekraftige miljøer utenfor Oslo, og mener at dette må være en prioritert oppgave innenfor filmpolitikken framover.

Viken filmsenter AS utmerker seg nasjonalt med en ambisiøs og tydelig satsing på talentutvikling blant unge filmarbeidere. Viken filmsenter har også tatt tak i en av de store utfordringene innen norsk film, nemlig skjevhet i kjønnsbalansen, og arrangerer egne kurs for jenter.

MUSEUM

Museumsreformen sammenfaller delvis med Kulturløftet, og utfallet er delvis det samme, nemlig at infrastrukturen (organisering og bygninger) i utstrakt grad er på plass. Nå må imidlertid også innholdet styrkes, hovedsakelig gjennom økt produksjon.

Buskerud fylkeskommune støtter forslaget om en større evaluering av museumsreformen, som ikke begrenses til effektene av selve reformen, men som også omfatter en bredere drøfting og analyse av museenes faglige og samfunnsmessige oppgave. Slik vi ser det, er det interessant å stille spørsmålsteget ved om museenes samfunnsrolle kun skal dreie seg om identitetsskapende arbeid. Museenes samfunnsrolle kan enkelt knyttes til begrepet ytringskultur, slik det framsettes av utvalget. Museene kan fremme demokratiet ved å tilby arenaer eller møteplasser for offentlig samtale, ved å bidra til oppfyllelse av ytrings- og informasjonsfriheten i samfunnet, ved å bidra til dannelsesprosesser, ved å være katalysatorer for meningsdannelsesprosesser, ved at de har en siviliserende virkning og ved å bidra til "uenighetsfellesskapet".

Det er som følge av museumsreformen iverksatt tiltak som har bidratt til å styrke både bevarings- og formidlingsarbeidet ved museene. Buskerud fylkeskommune etterlyser en problematisering av hva som bør og skal digitaliseres og slik gjøres tilgjengelig. Dette stammer fra en erkjennelse av at museene har betydelige etterslep når det gjelder registrering av samlingene sine. Hvis alt skal digitaliseres vil det kreve tilførsel av flere nye årsverk ved hvert eneste museum.

MUSIKK

Utvalget påpeker at den viktigste kvalitative endringen i musikkpolitikken etter 2005 har vært den systematiske styrkingen av ulike tilskuddsordninger på det rytmiske feltet. Opprettelsen av regionale kompetansenettverk/-sentre for rytmisk musikk er det som i størst grad har berørt fylkeskommunene direkte, gjennom krav til 60/40-fordeling av det samlede offentlige tilskuddet. Selv om vi opplever positive resultater i Buskerud, gjennom Østafjellske kompetansesenter for rytmisk musikk, kjenner vi til at ordningen har vært omstridt, og at begrepet *kompetanseutvikling* synes for svakt definert i ordningen. Når det nå foreligger en evaluering som tilrår at ordningen blir avvirket i sin nåværende form, og at den erstattes av en ny støtteordning med tydeligere mål, er Buskerud fylkeskommune opptatt av at en slik ny ordning må basere seg på mer konkret kunnskap om musikkfeltet i dag. Buskerud fylkeskommune støtter utvalgets forslag om å styrke arrangørstøtteordningen under Norsk kulturråd etter nedleggelsen av Rikskonsertenes offentlige konserter. Dette er et viktig bidrag for å utvikle et lokalt og regionalt musikkliv og styrke arrangørkompetansen lokalt. I fordelingen av statlige midler til arrangører bør det prioriteres å gi støtte til regioner som ikke har faste orkestre, ensembler eller musikkscener med statlig driftsstøtte – deriblant Buskerud.

SCENEKUNST

Utviklingen av scenekunstheltet etter 2005 kommer til uttrykk ved at betydelige midler er brukt til å bygge opp nasjonale og regionale scenekunstinstitusjoner. Det er etablert ett nytt regionteater i perioden, og flere av regionteatrene har flyttet inn i moderne bygg. Buskerud fylkeskommune vil understreke viktigheten av at denne satsingen fortsetter helt til befolkningen over hele landet har et godt teatertilbud i regionen de er bosatt i. Buskerud fylkeskommune og Drammen kommune har som eiere av *Brageteatret AS – Regionteater for Buskerud* gjort sitt for at Buskerud skal få et eget regionteater. Ikke minst har også *Brageteatret AS – Regionteater for Buskerud* selv tatt de nødvendige grep for å kunne oppnå en fullverdig regionteaterstatus. Nå må staten komme på banen med midler

som bidrar til å oppfylle sin del av 70/30-fordelingen av det samlede offentlige tilskuddet, og flytte *Brageteatret AS – Regionteater for Buskerud* over til kapittel 324 post 71 i statsbudsjettet.

Vi ønsker også å rette oppmerksomhet til Buskeruds satsing på amatørteatervirksomhet gjennom *Buskerud Teater*. Etter hva vi er kjent med, representerer *Buskerud Teater* en unik modell i norsk sammenheng, hvor et mangfold av amatørteatergrupper i hele fylket indirekte mottar offentlig støtte gjennom en sterkt subsidiert pris på profesjonelle regi- og instruktørtjenester, tilgang til kostymelager og rådgivertjenester. Dette er en ordning som er i tråd med utvalgets forslag om innføring av en "dirigentlønnsordning". Buskerud fylkeskommune og flertallet av fylkets kommuner bidrar til driften av *Buskerud Teater* og de fire underlagte amatørteaterverkstedene.

VISUELL KUNST

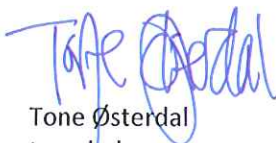
Den visuelle kunsten har gjennom lang tid vært et område med lav prioritet i norsk kulturpolitikk, og dette bildet synes ikke å ha endret seg nevneverdig i årene etter 2005. Institusjoner som representerer formidlingsleddet, blant annet Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design og Kunst i offentlig rom (KORO), har blitt prioritert. Dette har medført en sterk sentralisering av pengebruken på dette feltet, hvor brorparten går til Oslo. Buskerud fylkeskommune imøteser en sterkere regional satsing på visuell kunst i årene som kommer.

Utvalget peker videre på at det synes å være et problem i verdikjeden på det visuelle kunstfeltet, som særlig kommer til uttrykk ved at samspillet mellom produksjonsleddet og formidlingsleddet ikke fungerer optimalt. Siden kunstnerne her ikke er ansatt ved institusjonene og det i tillegg er mangel på produksjonsmidler, skapes det i liten grad nye arbeidere ved institusjonene. Vi støtter utvalget i deres konklusjon om at det må tas grep på dette området, slik at ressursinnsatsen i større grad enn i dag stimulerer til kunstproduksjon.

Avslutningsvis

Utvalgets gjennomgang av Kulturløftet viser at trykket i kulturpolitikken etter 2005 har ligget på å bygge opp den kulturelle infrastrukturen. Og å opprettholde og styrke denne infrastrukturen er en viktig forutsetning for et levende demokrati. Vi vet at kunst og kultur er en ressurs som er ulikt fordelt i befolkningen, og vi trenger en kulturpolitikk som bidrar til et mer rettferdig kulturliv. Vi stiller oss derfor bak utvalgets innstilling om at de nasjonale målene for kulturpolitikken bør være demokrati, rettferdighet og mangfold. Buskerud fylkeskommune støtter videre utvalgets tilråding om at oppmerksomheten nå må rettes mer mot innholdet i den kulturelle infrastrukturen, hvor trykket i kulturpolitikken bør ligge på kunstproduksjon, kvalitet og publikumsutvikling.

Med vennlig hilsen

Tone Østerdal
teamleder

